

Sarah McCoy

Het oude huis

ISBN 978-90-225-7245-0
ISBN 978-94-6023-305-6 (e-boek)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Mapmaker's Children*
Oorspronkelijke uitgever: Crown, Random House, Inc.
Vertaling: Pieter Janssens en Rob van Moppes
Omslagontwerp: dps Design & Prepress Studio, Amsterdam
Omslagbeeld: dps Design & Prepress Studio, Amsterdam / © imageselect
Boekverzorging: Asterisk*, Amsterdam

© 2014 by Sarah McCoy
© 2014 voor de Nederlandse taal: Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Proloog

NEW CHARLESTON, WEST VIRGINIA
FEBRUARI 2010

Het oude huis aan Apple Hill Lane huiverde onder de dikke laag sneeuw die op het dak drukte. De eeuwenoude balken kreunden hun geheime pijnen tegen de duiven die op zolder overwinterden. Het paartje dat daar een nest had gemaakt, zat met de gevederde lijfjes tegen elkaar gedrukt. Ze knipperden met hun oogjes en knikten, alsof ze wilden zeggen: *ja-ja, we horen het, ja-ja, we weten het*, terwijl zich in de verre diepte van de kelder ijs afzette langs de randen van het metaal in het porseleinen hoofd van de pop. Scherp als een mes. Het poppenhoofd deed zijn uiterste best om het nog één minuut van nog één uur uit te houden in die ijzingwekkende kou.

De voordeur vloog open en een vlaag sneeuwwind raasde als een bezetene door de binnenste kamers van het huis.

‘In de kranten en op tv noemen ze het “sneeuwmageddon”!’ zei een man met zilvergrijs haar, die vergeleken met het huis nog niet oud was. Hij werd gevolgd door een vrouw, geheel gehuld in dikke wollen kleding en handschoenen. ‘Er is er nog een op komst. Een Alberta Clipper-storm, zeggen ze, die uit Canada op komt zetten. Moest dit echt zo nodig vandaag?’

‘We hebben lang genoeg gewacht, pa,’ zei een jongere man, die als laatste binnenkwam.

‘Ik weet dat je popelt om dit pand te verkopen, maar haastige spoed is zelden goed,’ mopperde zijn vader. ‘En dan heb ik het nog niet eens over de sneeuwstorm die buiten woedt!’

‘Ik heb al een afspraak gemaakt met de bouwvakkersploeg. Dezelfde die de markt heeft gedaan. Ze komen volgende week. Ik wil

dat de verbouwing in het voorjaar gereed is. Mensen zijn in het voorjaar altijd op zoek naar een nieuwe plek om te wonen – een nieuw begin. En als het zomer wordt, willen ze verhuizen. Daar moeten we munt uit slaan. Als we wachten, blijven we misschien tot volgende winter met dit huis zitten. Dan gaan de mensen zich afvragen wat er mis mee is.’

‘Maar er is niets mis mee. Het is een schitterend oud huis,’ zei de vrouw ten slotte, terwijl ze een handschoen uittrok, haar hand op de trapleuning legde en met haar stem en aanraking een vleugje warmte in het skelet van het huis bracht. Het huis reageerde welwillend en ze glimlachte toen ze de warmte van het rondhout tegen haar handpalm voelde. ‘Het heeft een gouden verleden, dat de moeite waard is om zorgvuldig mee om te gaan.’

De jongere man verplaatste zijn gewicht van zijn ene been naar het andere en de houten vloer kraakte. ‘Met alle respect, mevrouw Silverdash, maar ik begrijp eigenlijk niet wat u hier komt doen – dit is een zakentransactie tussen mij en mijn vader en wie het dan ook mag zijn die de vraagprijs kan ophoesten.’

‘Dat begrijp ik volkomen, Mack.’ Ze liet de trapleuning los en het huis verkilde toen ze het niet meer met haar hand aanraakte. ‘Morris heeft me uitgenodigd omdat we bijna elk huis in Apple Hill dat op de lijst van Monumentenzorg in West Virginia staat, hebben weten te verkopen. Daardoor is de waarde van het onroerend goed in de straat, zelfs in de hele stad sterk toegenomen. Meneer Potts, God hebbe zijn ziel, was er fel tegen gekant dat er iemand binnenkwam, en ik heb zijn wensen gerespecteerd. Nu echter de gelegenheid zich voordoet... maar ik begrijp het, je hebt gelijk, het is niet mijn huis.’

De jongere man streek met zijn hand door zijn haar, waarin de eerste grijze haren zich aandienen – net als bij zijn vader kwamen die al vroeg. ‘Ach, mevrouw, zo bedoelde ik het niet...’ Hij zuchtte en daarmee was de lucht tussen hen geklaard.

‘Nu moet je eens goed naar me luisteren, jongen.’ De oudere man deed een stap naar voren. ‘Ik wil dat je mevrouw Silverdash met alle eguards behandelt. Ze is afgestudeerd in geschiedenis en weet veel meer van dit soort dingen dan jij – ook dan ik, trouwens.’

De jongere man reageerde als door een wesp gestoken. ‘Wat heeft dat te betekenen? Ben ik soms achterlijk, alleen omdat ik mijn school niet heb afgemaakt?’

‘Dat zei ik niet, Mack. Het lijkt me uit zakelijk oogpunt alleen verstandig als we in dit geval luisteren naar een deskundige – wacht een paar weken en laat Niles een taxatie doen. De renovatieploeg kan trouwens sowieso niets beginnen zolang het ijs niet gesmolten is. Dat is geen kwestie van opleiding, dat is gewoon gezond verstand. Het is belachelijk om ze nu te laten opdraven.’

Maar Mack had zich afgewend en dacht terug aan iets uit een ver verleden. ‘Dat flik je me mijn hele leven al – je koos altijd háár kant in plaats van achter ons gezin te staan.’

De oudere man keek mevrouw Silverdash aan, sloeg zijn ogen ten hemel en schudde zijn hoofd.

‘En jij neemt altijd ondoordachte besluiten en verwacht vervolgens dat anderen de rotzooi achter je opruimen zonder dat je zelf enige verantwoordelijkheid neemt,’ mopperde hij.

‘Heb je het over jezelf?’ beet Mack hem toe. ‘De grote verlosser. De redder in nood. Meneer “ik trouw met de vrouw die ik op een vrijdagavond met kind heb geschopt en voed mijn zoon op die maar niet wil deugen!” Zo denk je erover.’

De lucht om hen heen knetterde.

‘Neem me niet kwalijk,’ fluisterde mevrouw Silverdash. ‘Dit is een familiaangelegenheid. Hier hoor ik niet bij te zijn.’

De voordeur klemde en ze moest er een flinke ruk aan geven om hem open te krijgen. De wind trok aan haar gebreide muts en jankte zacht: *neeeeeee, ga niet weg.*

‘Jij,’ snauwde de oudere man. ‘Ondankbare, egoïstische...?’

‘Zeg het maar, pa. Bastaard. De grootste nagel aan je doodkist.’

Zijn vader staarde voor zich uit. Het huis voelde het kloppen van zijn hart, roffelend als de hoeven van de paarden die ooit tot aan zijn drempel draafden. De duiven op zolder doken diep weg in hun beschermende vleugels. De schedel in de kelder gaf zijn weerstand op en de al bestaande barst werd groter, als een soort bliksemschicht over het voorhoofd.

Hij stak een vinger omhoog. ‘Jij bent mijn zóón. Je weet helemaal niets van liefde totdat je zelf kinderen hebt.’

Mack gaf geen krimp.

‘Als je bereid bent om je excuses aan te bieden, weet je waar je me kunt vinden,’ zei zijn vader. ‘Tot het zover is, krijg je geen cent van me. Als je vastbesloten bent de renovatie door te zetten, zal je me uit moeten kopen.’

Daarna stormde hij de deur uit en liet zijn zoon alleen achter in het tochtige huis. Macks lippen trilden van onuitgesproken berouw. Alleen het huis was er getuige van, zonder stem om het verhaal te vertellen. Buiten was het donker geworden. Het dek van stormwolken opende zich. Meer sneeuw.

Sarah

NORTH ELBA, NEW YORK
APRIL 1859

Die winter was het niet zo koud als de vorige, maar in tegenstelling tot toen was de put nu dichtgevroren. Het touw van de emmer was vlak voor de kerstdagen gebroken als een dorre tak. Sarahs vader, John Brown, had beloofd die eruit te vissen als hij in het voorjaar naar huis kwam, maar de vorst moest eerst zijn greep erop verliezen. Dus waren Sarah en haar oudere zus Annie belast met de taak in de houten keukenton sneeuw te smelten, iets wat van cruciaal belang was voor hun lijfsbehoud. Ze had vaak in de put gekeken en op zangerige toon gefluisterd: *Sarah Brown, Sarah Brown, Sarah Brown*. De lettergrepen echoden terug totdat ze klonken als een vreemd nieuw lied, net als de woorden om haar heen.

‘Het water. Het zit in het water...’ zei dokter Nash. ‘Verbrand de drinknap.’

Hij trok met zijn vingers haar wangen omlaag en duwde daarmee de sluijer weg en haar ogen wijd open. Te scherp: de kamer, het bed, haar ouders aan het voeteneinde, Annie rechts van haar, het gezicht van dokter Nash, gladgeschoren als een appel. De kaken van haar vader waren onwrikbaar op elkaar geklemd en werden extra geaccentueerd door witte bakkebaarden.

‘Jij hebt nog een heel leven voor je, juffrouw Sarah. Kom op, laat je niet kennen.’

Dokter Nash haalde zijn handen van haar gezicht en ze liet haar kin naar rechts zakken. De geur van haar zus vlakbij: groene jaspis en kaarsenwas op haar huid, karnemelk op haar adem. Sarah haalde diep adem.

‘Zal ze blijven leven?’ stamelde Mary, haar moeder.

Ze was niet altijd ziek geweest. Watson, Salmon en Oliver zeiden dat ze klonk als een klok voordat Annie op een ochtend per ongeluk een pot kokend water over hun kleine zusje Kitty gooide, waarop het meisje was gestorven. Sarah was te jong om zich haar of de zelfverzekerde toon van hun moeder te herinneren. ‘Ja, maar...’ Dokter Nash keerde terug naar Sarahs bed en dempte zijn stem. ‘Ze is beschadigd. De dysenterie heeft te ernstig in haar huisgehouden. Ze zal geen kinderen baren.’

Elk woord klonk als de knal van een zweepslag. Als ze had geslapen, waren die woorden misschien aan haar voorbijgegaan zonder de lucht te splijten en alles te veranderen.

‘Onvruchtbaar?’ zei Mary, happend naar adem.

Beschadigd... Te ernstig... Kinderen baren... Sarah herhaalde de woorden in gedachten, in een poging de messcherpe randen van de betekenis ervan te verzachten.

Haar moeder barstte in snikken uit. ‘Wie zal er nu nog van haar houden?’

De lucht naast Sarahs wang verkilde. Haar zus was hun moeder te hulp geschoten. ‘Ik zal muntthee voor ons zetten, mama.’

Het woord maakte haar misselijk. Sarah kon zoets zoets niet verdragen – het contrasteerde te fel met al het andere, als een theelepeltje ahornsiroop in een mok azijn.

Wie zal er nu nog van haar houden? Sarah Brown, Sarah Brown, wie zal er nu nog van haar houden?

Ze drukte haar hoofd dieper in het kussen dat haar tranen opzoog voor ze werden opgemerkt.

Uren later werd ze wakker. Haar mond was droog en bitter als een splinter. Ze had dorst. Bij wijze van uitzondering was er geen thee of soep of een familielid om een van de twee voor haar in te schenken. De storm die twee weken in haar buik had gewoed, was gaan liggen. Ze zwaaide haar benen over de rand van de matras. De pijn van haar gewicht schoot van haar heup naar haar enkel, maar ze dwong haar knieën zich schrap te zetten en wist de keuken te bereiken.

De deur tussen de keuken en de provisiekamer stond op een kiertje. Ze hoorde gedempte stemmen. Niet het hoge gekwetter van Annie, kleine Ellen of haar moeder, maar het trage gerommel van naderend onweer. Mannen in geheim overleg. Het was een veelvoorkomend geluid in huize Brown, maar ze was nog nooit zo dichtbij geweest dat ze het koor kon beluisteren.

‘Kijk nog eens goed, juffrouw Rolla,’ beval een man.

‘Je bent er bijna,’ zei Sarahs vader, ‘kijk, die lijn is Canada – het Beloofde Land. Vrijheid! Aan de grens word je opgewacht door een gids. Het belangrijkste is dat je de veerboot bereikt. Onze voerman kan je niet verder brengen dat het kruispunt bij Plattsburg, daarna moet je de op de kaart aangegeven route volgen. We kunnen je hem niet meegeven, voor het geval je wordt gepakt en de slavendrijvers erachter komen waar onze posten zijn. Alsjeblieft, mijn kind, prent alles goed in je geheugen.’

‘In mijn wat?’ vroeg Rolla.

‘Probeer het in gedachten voor je te zien,’ legde de handlanger van haar vader uit. ‘Zodat je overdag en ’s nachts de weg weet.’

‘Ik doe mijn best, meneer Hill, maar lijnen, getallen, woorden, kaarten – ze lijken allemaal op elkaar,’ verklaarde ze. ‘Hebt u niet iets met plaatjes? Ik ben goed met plaatjes.’

Sarah herkende het zware geluid van haar vader toen hij teleurgesteld zuchtte. Het schuurde en harkte door zijn baardstoppels.

Een kind kirde: ‘Mama, mama.’

‘Stil even, lieve Daisy.’

Sarahs knieën deden pijn toen ze vooroverboog om door het gat in de keukendeur te gluren dat haar broer Watson er uit woede in had geschopt.

Twee zwarte vrouwen en een kind in slavenkleren. Vluchtelingen. De een stond bij de tafel, geflankeerd door Sarahs vader en twee mannen die ze niet herkende. Sarah wist dat haar vader nauw betrokken was bij de Great Abolition Calling, de beweging voor afschaffing van de slavernij. Haar broer had er in Kansas voor gevochten en zijn leven gegeven, maar de vrouwen in het gezin Brown waren nooit betrokken geweest bij hun plannen en acties. John vond het te gevaarlijk. De rol van de vrouw was die van

een helpster – zij moest zich om het huishouden bekommeren en sterke kinderen opvoeden om God te dienen. Zo interpreteerde hij de Heilige Schrift in ieder geval.

‘Als ik de kaars dichtbij genoeg houd, kan ik het misschien in mijn hersens branden,’ zei Rolla.

Sarah had op sterven gelegen en was herrezen als een nieuwe vrouw die het beu was om vanaf de zijlijn toe te kijken, om te wachten tot het lot besliste of zij zou leven of sterven, om machteloos toe te zien. Als zij beschadigd was en toch nooit een gezin zou hebben, zoals haar zusters en haar moeder, wat had ze dan nog te vrezen? Met een paar slokjes besmet water kon het allemaal afgelopen zijn. Ze was niet van plan nogmaals in zo’n situatie terecht te komen zonder eerst ten volle te hebben geleefd – zonder een nieuw levensdoel te hebben gevonden.

Ze duwde de keukendeur open, trok zich niets aan van haar vader, wiens adem van schrik in zijn keel stokte, en liep rechtstreeks naar de tafel.

‘Ik kan een tekening voor je maken.’ Ze keerde de landkaart om en pakte een staafje houtskool.

Ze was zo vaak naar Plattsburg geweest. Terwijl haar vader in geheime achterkamertjes zaken deed, had haar moeder met Sarah en haar broers en zusjes door het dorp gewandeld en boodschappen gedaan en gepicknickt aan de oever van Lake Champagne. Sarah kon het landschap uit haar hoofd uittekenen en deed dat nu ook. Haar hand bewoog in soepele halen en grillige krabbels en de oriëntatiepunten in het landschap werden zichtbaar alsof ze oprezen uit een droom. Ze had zichzelf nooit eerder als kunstenaar gezien en zelfs nooit de gelegenheid gehad of de behoefte gevoeld om zich daarmee bezig te houden. Maar nu ging het haar net zo natuurlijk af als een glimlach, en het voelde twee keer zo goed.

De mannen keken toe. Zelfs haar vader deed er bij uitzondering het zwijgen toe.

‘Er is een rivier met de vorm van een oor,’ zei Sarah.

‘Ik zie het,’ zei Rolla.

‘Die maakt een bocht van het kruispunt in het bos naar het water en de aanlegsteiger van de rivierboot.’ Haar hand kromde zich

sierlijk. ‘Die hoef je alleen maar te volgen. Als je een eikenboom ziet, met drie knoestige ogen en wortels die zich als lange vingers in de rivier uitstrekken,’ ze tekende de boom, ‘dan weet je dat de aanlegsteiger twintig passen voorbij de rand van de stad is. Je ziet Lake Champagne niet meteen, maar je moet gewoon doorlopen. Het ligt er wel degelijk.’

Ze tekende een paar golflijntjes om de tekening te voltooien en hield het vel toen in het kaarslicht.

Meneer Hill, de man die Rolla had aangemoedigd de kaart aandachtig te bestuderen, deed dat nu zelf. ‘Het klopt als een bus. Een pictogram.’ Hij keek haar glimlachend aan. ‘Knap werk, juffrouw...?’

‘Sarah.’

‘Mijn op één na jongste,’ zei John.

Meneer Hill knikte naar haar. ‘Een talentvolle tekenares zou onze zaak veel goed kunnen doen. Er zijn heel wat reizigers die profijt zouden hebben van zulke tekeningen, en buitenstaanders zouden niets meer zien dan een vernuftig getekend landschap. Ben je het met me eens, juffrouw Rolla?’

‘Ja, hoor. Ja, reken maar.’ Ze tikte tegen haar voorhoofd en sloot haar ogen. ‘Ik zie het voor me alsof ik er al sta.’

John schraapte zijn keel. ‘Sarah, je had in bed moeten liggen. Je bent nog niet helemaal hersteld.’

‘Ik had dorst, vader,’ legde ze uit.

‘Er zit thee in de pot. Schenk een kopje voor jezelf in, en snel een beetje. Daarna breng ik je terug naar bed.’

Er klonk trots door in zijn stem, als het gekabbel van water onder het ijs, en dat verschaftte haar veel meer warmte dan thee ooit zou kunnen.

John en meneer Hill overlegden met de derde man die, zo begreep Sarah, conducteur was bij de Underground Railroad. Ze schonk zichzelf een kopje in terwijl de slavin aanstalten maakte om te vertrekken.

‘Laten we gaan, Daisy,’ smeekte de jongere vrouw met het kind op haar schoot.

Daisy knuffelde een van hun oude lappenpoppen. Annie was

net klaar met het opvullen ervan met lavendel. Dat hielp Ellen in slaap vallen.

‘Die is niet van jou,’ vervolgde ze, en ze probeerde de pop aan de greep van het kind te ontworstelen.

Sarah zag dat Daisy op het punt stond in tranen uit te barsten en het uit zou schreeuwen zodra de pop van haar was afgepakt. Van dat misbaar zouden haar moeder en haar zusters wakker worden, die altijd gespitst waren op het gehuil van baby’s.

‘Ze mag hem houden,’ zei Sarah.

De jonge vrouw sloeg haar ogen neer. ‘Nee, juffrouw. We kunnen geen bezittingen van uw familie aannemen.’

‘Hij is van mij. Ik wil hem aan haar geven.’ Dat was gedeeltelijk waar. De pop was van Sarah geweest toen ze zo oud was als Ellen en hij was doorgegeven aan de jongere kinderen, net als hun speelgoed, kleren, spelletjes en sprookjesboeken. Kinderspullen die ze allemaal hadden gekoesterd, waren ontgroeid en vervolgens waren vergeten.

Ellen had nog andere poppen met beschilderde gezichtjes en pas genaaide jurkjes. Deze ene, gemaakt van katoenen restlapjes en gevuld met stro, zou ze niet missen.

‘Dan heeft de baby een stil vriendje voor tijdens de reis.’

De vrouw staakte haar strijd met het kind en durfde op te kijken. ‘Dank u. Geweldig.’

Toen ze niet meer voor haar pop hoefde te vechten, kigde Daisy, en ze sabbelde op de lapjes van de pop in een poging de honingachtige geur te verschalken. Door het inademen ervan werd ze met de minuut slaperiger.

Sarah streek met haar vinger over de zachte, geelroze wang. ‘Er zit een tovermiddel in.’ De ogen van het kind sloten zich.

‘Kamille doet hetzelfde.’ De vrouw glimlachte.

Sarah hield haar theekop omhoog. ‘Ik bid dat wij rond deze tijd morgenavond allemaal veilig en gezond zullen slapen, om bij zonsopgang met frisse moed te beginnen.’

‘Beter kunnen we het niet wensen,’ zei Rolla, die naast haar medereizigers ging staan. ‘Wij wensen u hetzelfde, juffrouw Brown.’

‘Sarah,’ riep haar vader vanuit de deuropening, en ze gehoorzaamde.

Boven stopte hij haar in onder de koud geworden dekens en zette het kopje thee op het nachtkastje. De damp kringelde in ijle slierten omhoog.

‘Bent u kwaad op me, vader?’ vroeg ze.

Hij had geen woord gezegd en zijn stilzwijgen baarde haar zorgen.

‘Hoe kan ik nu boos op je zijn als je hebt gedaan wat Onze-Lieve-Heer van ons vraagt?’

Ze kon zijn grijns onder zijn baard niet zien, maar vermoedde die wel, afgaande op de glinstering in zijn ogen.

‘Sarah, denk je dat je dat vaker kunt doen – zo’n kaart met plaatjes tekenen?’

Ze wist dat ze het kon en knikte.

‘Mooi. Dan neem ik morgen tekenspullen voor je mee, maar één ding moet je me beloven.’ Toen betrok zijn gelaat en kneep hij de doordringende ogen, die kerkgangers, zakenrelaties en gezinsleden op dezelfde manier opnamen, tot spleetjes. ‘Dit moet een geheim blijven waarover je geen woord mag reppen tegen je moeder, je zussen of je broers, en al helemaal niet tegen iemand buiten de beslotenheid van onze familie. Die tekeningen kunnen bijzonder gevaarlijk zijn. Voor jou, voor onze familie en nog het meest voor degenen die gebruikmaken van deze ontsnappingsroute. Heb je dat goed begrepen?’

Buiten huilde de baby, wakker geworden van de koude lucht, en werd in de boerenwagen snel gekalmeerd.

Mary’s voetstappen klonken in de kamer naast haar en naderden Sarahs kamer. Met haar slaapmuts schuin op haar hoofd en grote slaapogen vroeg ze: ‘Is alles in orde met iedereen? Hoorde ik iemand huilen?’

‘Wij maken het best, lieverd,’ zei John.

‘Een van de jachthonden.’ Sarah keek haar vader aan om te zien of hij daarmee instemde. ‘Die lag vast te dromen van de jacht.’

Het geluid was min of meer hetzelfde en voor zover zij kon nagaan, kon het inderdaad best een hond zijn geweest.